

Sak 2 – Mobilisering for god deltakelse fra kommunal sektor i Horisont 2020

1. Bakgrunn

Regional og lokal deltakelse i EU-s programmer, bl.a. Horisont 2020, ble diskutert på forumets møte i Lillestrøm 14. November 2013.

Horisont 2020 er EUs rammeprogram for forskning og innovasjon i perioden 2014 til 2020. Stortinget ga 1. april 2014 samtykke til at Horisont 2020 innlemmes i EØS-avtalen. Dermed kan norske forskningsinstitusjoner, universitet og høyskoler, bedrifter, og norsk offentlig sektor delta i programmet med samme rettigheter som aktører i EUs medlemsland. Norsk deltakelse i Horisont 2020 koster ca. 18 milliarder kroner. Norske miljøer må hente midlene tilbake gjennom å søke om støtte til forsknings- og/eller innovasjonsprosjekter i konkurranse med andre miljøer i Europa. Regjeringen vil våren 2014 legge frem en nasjonal strategi som skal bidra til å sikre god norsk deltakelse i Horisont 2020. Dette dokumentet er forslag til en 'strategi' for å sikre god deltakelse fra kommunal og fylkeskommunal sektor.

I Horisont 2020 legges det stor vekt på å trekke offentlig sektor direkte inn i forsknings- og innovasjonsprosjektene. Dette er viktig for å sikre at kunnskapen som utvikles i prosjektene er i samsvar med offentlig sektors behov, og senere tas i bruk i form av bedre offentlige tjenester. Offentlig sektor kan også spille en viktig rolle på etterspørselssiden gjennom offentlige innkjøp av f&u-tjenester. Prosjekter som har deltakere fra offentlig sektor har derfor større muligheter for å få gjennomslag i søknadsbehandlingen. Flere norske kommuner og fylker er allerede involvert i europeiske forsknings- og innovasjonsprosjekter, men potensialet for å trekke flere med er stort. Norske regioner har gode muligheter for å lykkes på bakgrunn av lang erfaring med internasjonalt samarbeid i Interreg-prosjekter. For å sikre gode resultater må det imidlertid etableres initiativ som engasjerer og mobiliserer lokale krefter til å utnytte mulighetene.

Offentlig sektor blir en viktigere aktør, primært som bruker eller avtaker av forskningsresultater, men også som deltaker på flere nivåer i prosjekter, programmer og partnerskap. Som eksempel kan nevnes at Horisont 2020 sin satsing på sikker, ren og effektiv energi, gjør norske kommuner og kraftselskaper til attraktive partnere. Med en omsetning på 208 mrd kroner er det her et stort potensial for deltagelse. Andre områder som helse og smarte, grønne og integrerte transportløsninger (se diskusjonsnotat om transport, sak 3)), m.fl. bør nevnes som særlig relevant for kommunal sektor.

Norske kommuner og fylkeskommuner har deltatt i europeiske utviklings- og samarbeidsprosjekter som Interreg i mange år. *Synergi mellom disse samarbeidsprogrammene og Horisont 2020 bør utnyttes.* For å fremme en sterk deltagelse fra kommunal sektor, bør en informere sektoren om de mulighetene som ligger i Horisont 2020, og særlig legge til rette for god støtte i søknadsarbeidet. Fylkeskommunen har den regionale utviklingsrollen i fylket. Her bør fylkeskommunenes internasjonale avdelinger/rådgivere, de regionale Brusselkontorene, Forskningsrådets og Innovasjon Norges EU-rådgivere, Universiteter og forskningsinstitutter, kunne utnyttes på en slik måte at flest mulig prosjekter lykkes og oppnår støtte.

I denne sammenheng kan det også være hensiktsmessig for fylkeskommune å utarbeide **Regionale innovasjonsstrategier (RIS)** etter modell fra EU for å synliggjøre norske regioner som interessante partnere i Horisont 2020. Utarbeidelse av RIS er innført som en obligatorisk forhåndsbetingelse for å kunne motta midler fra EUs strukturfond. Strategiene skal si noe om regionens vekstområder, og skal bygge på samarbeid og entreprenørielle prosesser mellom nytt næringsliv, forskning og regionale myndigheter. Nordland fylkeskommune har utarbeidet en slik strategi. Nordland fylkeskommune presenterer sin strategi i møtets orienteringsrunde. KMD arrangerte for øvrig et seminar i mars om nytteverdien av slike strategier for Norge og tilknytning til den tilhørende [Smart Spesialisering 3](#) plattformen i EU- regi.

2. Hovedarenaer for regional mobilisering.

De syv regionale forskningsfondene (RFF) omfatter alle landets fylkeskommuner og disponerer et årlig budsjett på om lag 220 mill. kroner finansiert over Kunnskapsdepartementets budsjett. Fylkeskommunene forvalter ordningen på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Fylkeskommunene og RFFene utformer FoU-strategier basert bl.a. på regionale analyser av forskningsbehov. Videre har Norges forskningsråd et sterkt nasjonalt nettverk av EU-rådgivere og 13 regionale representanter med tilstedeværelse i alle landets fylker¹. I sentrum av den regionale mobiliseringen står likevel forsknings-aktørene selv (universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter, bedrifter og helseforetak).

Gjennom den nasjonale strategien for Norges forsknings- og innovasjonssamarbeid med EU, vil regjeringen styrke og profesjonalisere det nasjonale mobiliseringsapparatet gjennom Forskningsrådet, og det arbeidet som skjer internt hos forsknings-aktørene. Dette arbeidet har også som mål å trekke offentlig sektor inn i relevante prosjekter.

Sammen kan RFFene, Forskningsrådet og forsknings-aktørene stå for det regionale mobiliseringsarbeidet, og sikre økt deltakelse fra offentlig sektor i Horisont 2020. **Dette forutsetter imidlertid et godt og koordinert samarbeid mellom disse aktørene. Et aktivt engasjement fra fylkeskommunene er viktig for å få dette til.**

For å stimulere RFFene til å ta på seg oppgaven med å utvikle regionenes engasjement i Horisont 2020 kan KMD og UD, i nært samarbeid med Forskningsrådet, organisere møter med de syv regionale forskningsfondene, med oppstart til høsten.

Møtene tenkes organisert slik at KMD, UD og NFR møter de fondsansvarlige i hver region, noe som naturligvis også inkluderer fylkeskommunene, aktuelle kommuner og hvor relevant representanter for regionale utviklings- og [kompetansefond](#). I tillegg vil de berørte regionale representantene til KS, Forskningsrådet, Innovasjon Norge, NHO og LO bli trukket inn. Formålet med møtene vil være å drøfte de respektive regionenes strategier og planer for

¹ [Forskningsrådets regionale policy](#) gir en nærmere beskrivelse av dets regionale forsknings- og innovasjonsarbeidet.

forsknings- og innovasjonsarbeid, samt hvilken rolle fylkeskommunene og kommunene bør ha i arbeidet.

Et hovedspørsmål blir hvordan Horisont 2020, og andre EU programmer, vil egne seg som virkemidler i regionenes strategier. EUs programmer kan vente vesentlige budsjettmessige tilskudd. I tillegg, og kanskje langt viktigere, gir det samarbeidsmuligheter med andre aktører i Europa som kan gi omfattende tilgang på nye ideer og løsninger på sentrale oppgaver.

Regionale forskningsfond er kun en del av arbeidet som gjøres i regi av fylkeskommunen. Fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør handler også om å mobilisere aktører i næringsliv og bygge opp FoU miljøenes kapasitet og deltakelse i bl.a. Horison 2020. I arbeidet med næring- og regional utvikling er dette integrert på mange strategiske satsingsområder (Jfr mulig arbeidet med RIS).

Det er viktig at norsk deltakelse i Horisont 2020 blir tatt opp på de møteplasser der sentrale aktører (ordførere, rådmenn, plansjefer og internasjonale rådgivere) for kommunal og fylkeskommunal sektor møtes.

I samarbeid med KS, vil Utenriksdepartementet og Forskningsrådet forberede et opplegg med tilbud om Horisont 2020 som tema til drøfting i kollegienettverk, fylkesvise møter og andre relevante arenaer, og som i sin tur kan gi grunnlag for invitasjon til møter der temaet settes på dagsorden.

Departementene ser det som ønskelig at fylkesordførerkollegiet på møte 28. mai, og fylkesrådmannskollegiet på møte 25 – 28. juni gis informasjon om og anledning til å drøfte problemstillinger dette notatet tar opp.

3. Sentrale problemstillinger.

Det er **brukerinteressene og virksomhetenes behov** som må stå i sentrum. Programdeltagelse bør ses i sammenheng med fylkeskommunenes og kommunenes egne strategier og planer. Engasjement, nettverk og lang erfaring med Interregarbeidet i fylkeskommunene er et godt utgangspunkt å bygge videre på. For små kommuner med begrensede egne ressurser, vil ulike typer samarbeidsmodeller kunne være aktuelle. En trinnvis og tålmodig oppbygging av engasjementet vil være en fordel, der forskningsfondene eventuelt vil kunne bistå med forprosjektarbeid, i samarbeid med relevante forsknings- og innovasjonspartnere.

Det vises også til **vedlegget med modeller og eksempler på mobilisering av offentlig sektor** til økt deltakelse i EU-forskning, utarbeidet på grunnlag av notat for Forskningsrådet. Her omtales VRI og RFF, og med eksempler på kompetansmegling, framtidens byer, og mm.

I tillegg til det ovennevnte strategiarbeidet, kan følgende aktuelle tema tas opp videre i dialogen med fylkeskommuner og kommuner:

- Eksempler på gode modeller som allerede finnes for organisering av forsknings- og innovasjonsprosessene i ulike deler av landet.
- Gode eksempler på bruk av EUs programmer som virkemiddel i allerede eksisterende regionale og lokale forsknings- og innovasjonsprosesser.
- Hvilke resultater ser aktører som har deltatt i EUs programmer (for eksempel økte kommunale ressurser, sterkere nettverk, nye ideer og løsninger.)?
- Hva kan bidra til å senke terskelen for at offentlig sektor deltar i søknader som sendes Horisont 2020 og de øvrige av EUs programmer?

4. Spørsmål til diskusjon.

- **Hva kan ledere i kommuner og fylkeskommuner gjøre for å styrke sitt eget utviklings- og strategiarbeid knyttet til bruken av Horisont 2020?**
- **Hvordan kan Europapolitisk Forum bidra til økt kunnskap om og motivasjon for norske regioners engasjement i EUs programmer?**
- **Hvordan kan sentrale myndigheter bistå for å styrke det regionale engasjementet?**